



У листопаді учасники опитування<sup>1</sup> поліпшили оцінку поточного стану фінансового сектору України до нового рекордного рівня. Згідно з відповідями респондентів стан справ у фінсекторі за минулі пів року поліпшився. Більшість опитаних фінустанов не очікувала негативних змін у наступні шість місяців, а кожен п'ятий респондент зазначив, що стан фінансового сектору надалі поліпшиться. Оцінки рівня загального ризику поліпшилися, хоча й залишалися вищими за середні. Респонденти вважали, що стійкість фінсектору до значних негативних подій зросла: баланс відповідей уперше досяг позитивного рівня. Схильність фінансових установ до ризику підвищилася.

За результатами опитування керівники фінансових установ назвали головним джерелом ризику загальний рівень корупції, діяльність правоохоронних органів та судової системи в країні, який дещо послабився протягом року. На думку опитаних, за останній рік зріс ризик можливої ескалації воєнних дій з боку Російської Федерації на сході України. Серед основних ризиків залишилися ризики шахрайства та кібернетичних загроз, стану захисту прав кредиторів та інвесторів. Низькими були економічні ризики, що домінували під час коронакризи, хоча помітно зросли інфляційні ризики. Респонденти вперше оцінювали ризики карантинних обмежень та кліматичних змін: вважали їх незначними.

У листопаді 2021 року керівники найбільших банків та небанківських фінансових установ України вчергове поліпшили оцінку поточного стану фінансового сектору. Вже два опитування поспіль баланс відповідей<sup>2</sup> сягав рекордних значень за весь час спостережень із травня 2018 року. Більше половини респондентів оцінили поточний стан фінсектору як добрий, лише 5% керівників – нижче задовільного.

Оцінки зміни стану сектору за останні шість місяців також поліпшилися упродовж цього року. Частка опитаних, які зауважили про погіршення стану справ, знизилася вдвічі. Однак баланс відповідей хоч і був позитивний, ще не досяг рівня 2019 року: більшість респондентів уважала, що змін не відбулося.

Поточне опитування зафіксувало незначне зниження оптимістичних оцінок про перспективи фінсектору на наступні пів року. Баланс відповідей знизився на 10 в. п., хоча й перебував на позитивному рівні.

Третє опитування поспіль знижувалася частка респондентів, які вважали загальний рівень ризику у фінансовому секторі високим чи дуже високим. Також зросла частка тих, хто вважав його низьким. Однак ризик у цілому оцінювався все ще як вищий за середній.

У листопаді зросла частка опитаних, які вважали стійкість фінансового сектору до значних негативних подій високою або дуже високою. Баланс відповідей досяг позитивного рівня вперше від початку опитування.

Укотре опитування засвідчило, що корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи залишалися головним джерелом ризику для фінансового сектору. Водночас частка опитаних, які вважали це фактором високого або дуже високого ризику, знизилася і досягла найнижчого рівня з травня 2018 року.

За останній рік оцінка ризику ескалації воєнного конфлікту з Російською Федерацією значно зросла, тож він уперше увійшов до трійки найбільших ризиків від початку опитування. Серед основних загроз залишилися фактори шахрайства та кібернетичних загроз, стану захисту прав кредиторів та інвесторів. Ризики змін світових цін на сировинні товари ввійшли до п'ятірки найбільш значущих. У листопаді респонденти вперше оцінили нові фактори ризиків: "карантинні протиепідемічні заходи" посіли восьме місце, "кліматичні зміни" опинилися наприкінці списку найризиковіших.

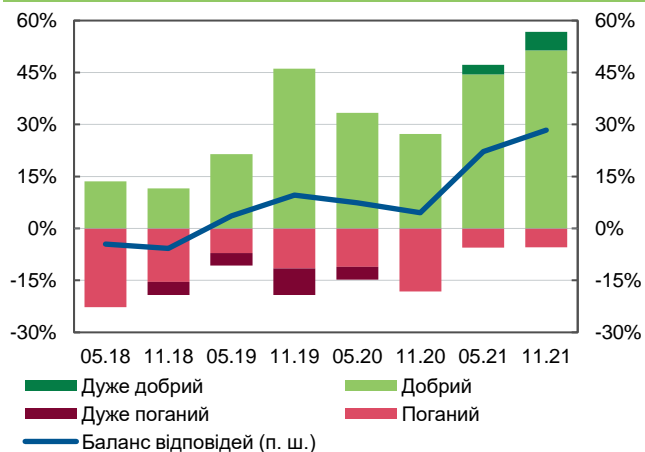
Оцінки саме економічних факторів ризику надалі поліпшувалися. Найсуттєвіше зменшилися ризики за категоріями: "рівень економічної активності", "динаміка припливу іноземного капіталу", "стан співпраці з МФО" та "можливість банкрутства чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ". На противагу значно зросли ризики очікуваної інфляції та конкуренції на фінансовому ринку.

У цілому за останні пів року схильність фінансових установ України до ризику дещо підвищилася.

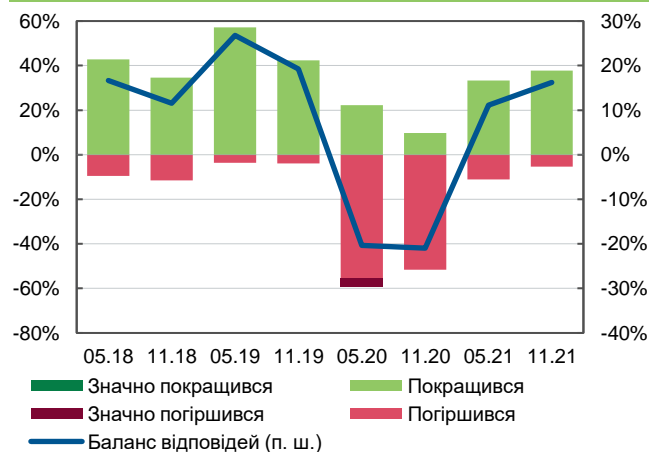
<sup>1</sup> Інформацію про Опитування наведено на стор. 5.

<sup>2</sup> Тут і далі баланси відповідей – це агреговані показники, розраховані як сума кількостей кожної відповіді на поставлене запитання, зважених на вагові коефіцієнти від -1 до 1, наприклад, 1 для "значно покращився", 0.5 для "покращився", 0 для "не змінився" і так далі. Баланс відповідей може набувати значень у діапазоні  $\pm 100\%$ . Позитивний баланс відповідей свідчить про те, що в цілому респонденти оцінюють: показник покращився або ризик знизився.

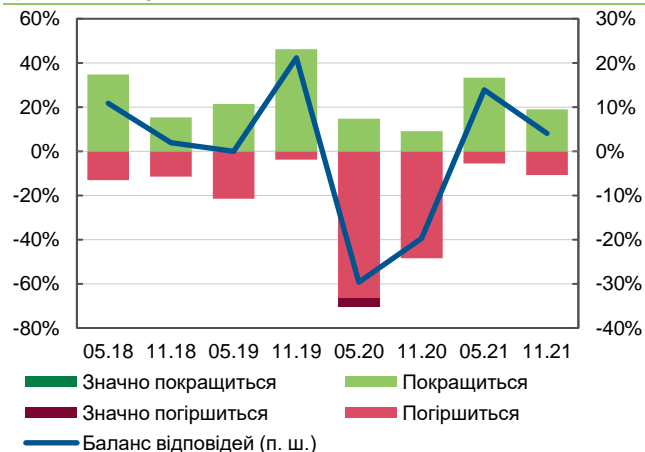
**Графік 1. Поточна оцінка стану фінансового сектору України**



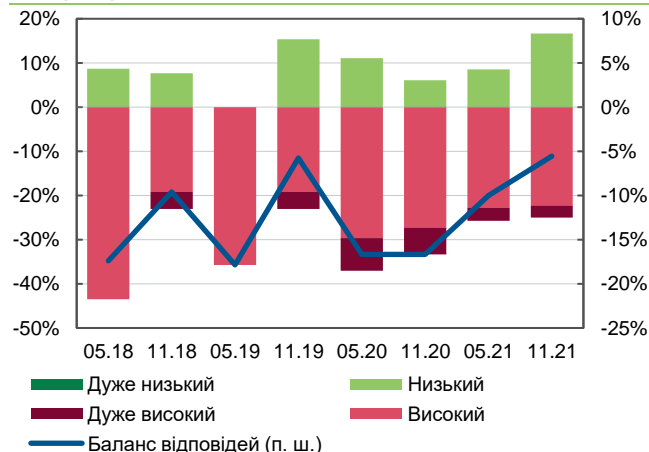
**Графік 2. Оцінка зміни стану фінансового сектору України за останні 6 місяців**



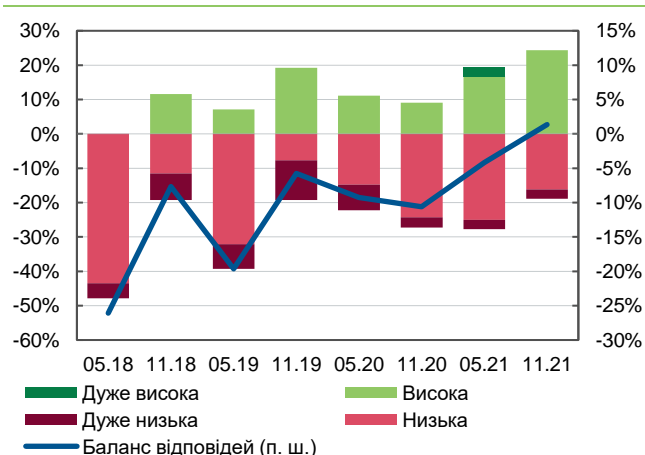
**Графік 3. Очікування зміни стану фінансового сектору протягом наступних 6 місяців**



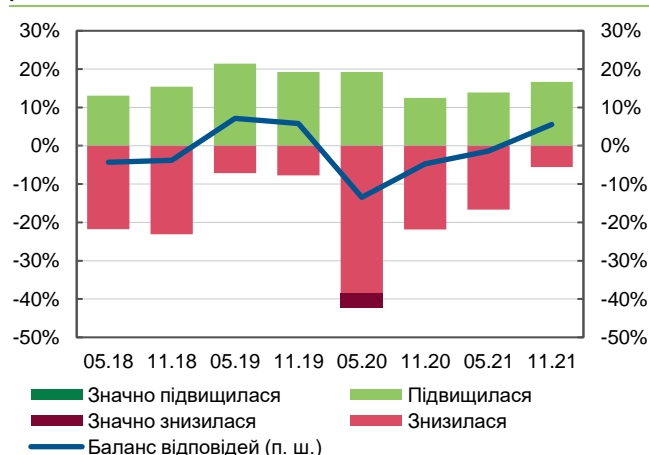
**Графік 4. Оцінка загального рівня ризику у фінансовому секторі України**



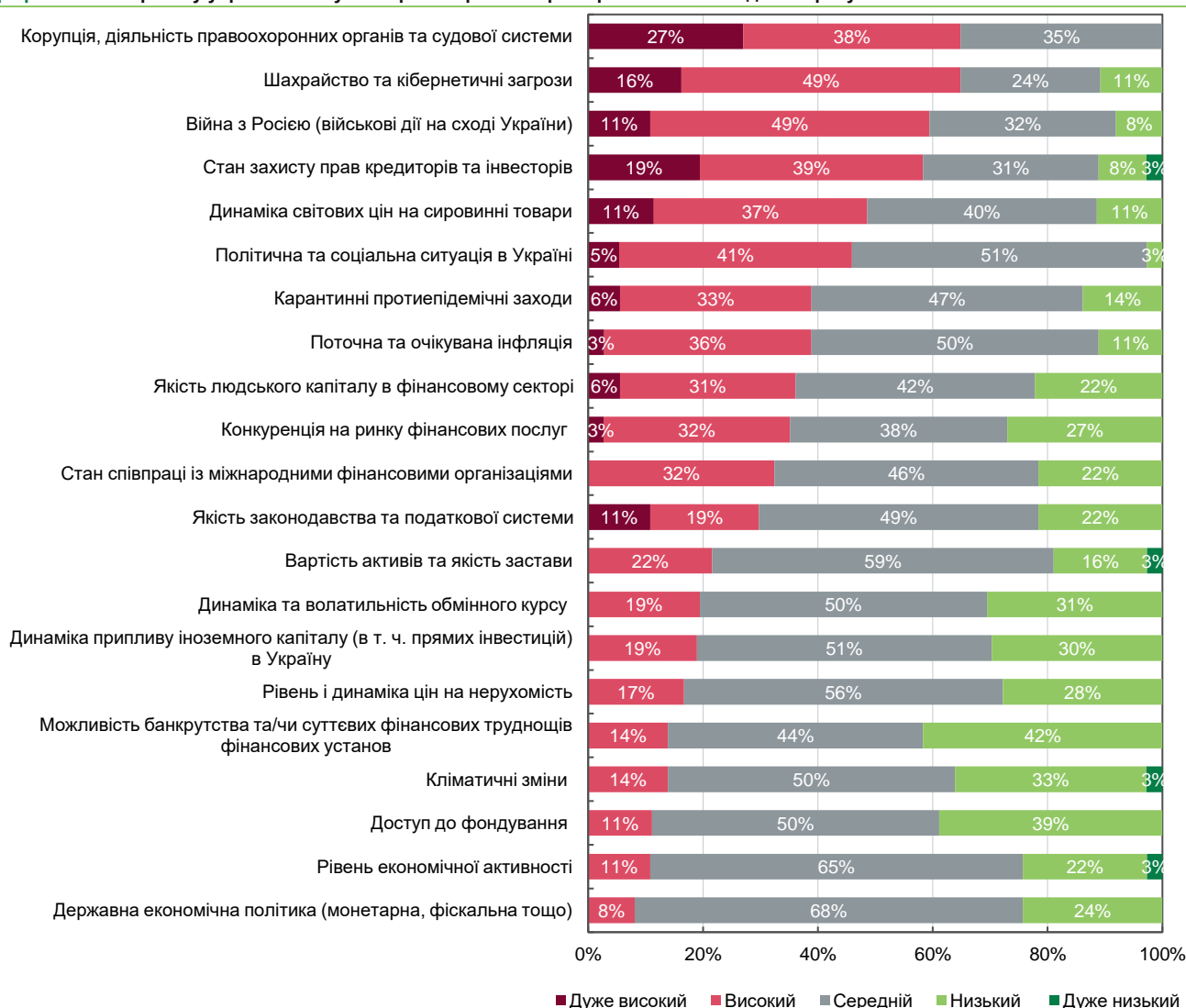
**Графік 5. Оцінка стійкості фінансового сектору України до значних негативних подій**



**Графік 6. Оцінка зміни схильності до ризику установи респондента за останні 6 місяців**



Графік 7. Рівень ризику у фінансовому секторі за окремими факторами\* в листопаді 2021 року



\* Фактори на графіку впорядковані за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”.

Таблиця. Ранги факторів ризику (за сумарною часткою відповідей “дуже високий” та “високий”)

Фактор ризику	Ранг, листопад 2021	Ранг, травень 2021	Зміна, +/-
Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	1	1	0
Шахрайство та кібернетичні загрози	2	2	0
Війна з Росією (військові дії на сході України)	3	5	2
Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	4	3	-1
Динаміка світових цін на сировинні товари	5	9	4
Політична та соціальна ситуація в Україні	6	6	0
Поточна та очікувана інфляція	7	14	7
Карантинні протиепідемічні заходи	8	x	x
Якість людського капіталу в фінансовому секторі	9	12	3
Конкуренція на ринку фінансових послуг	10	15	5
Стан співпраці із міжнародними фінансовими організаціями	11	4	-7
Якість законодавства та податкової системи	12	8	-4
Вартість активів та якість застави	13	11	-2
Динаміка та волатильність обмінного курсу	14	16	2
Динаміка припливу іноземного капіталу (в т. ч. прямих інвестицій) в Україну	15	7	-8
Рівень і динаміка цін на нерухомість	16	17	1
Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	17	12	-5
Кліматичні зміни	17	x	x
Доступ до фондування	19	17	-2
Рівень економічної активності	20	9	-11
Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	21	17	-4

## Додаток. Результати опитування

Баланс відповідей	2018		2019		2020		2021	
	Травень	Листопад	Травень	Листопад	Травень	Листопад	Травень	Листопад
<b>1. Як Ви оцінюєте стан фінансового сектору України на сьогодні?</b>	-5%	-6%	4%	10%	7%	5%	22%	28%
<b>2. Як, на Вашу думку, змінився стан фінансового сектору України за останні 6 місяців?</b>	17%	12%	27%	19%	-20%	-21%	11%	16%
<b>3. Як, на Вашу думку, зміниться стан фінансового сектору протягом наступних 6-ти місяців?</b>	11%	2%	0%	21%	-30%	-20%	14%	4%
<b>4. Як Ви оцінюєте загальний рівень ризику у фінансовому секторі України?</b>	-17%	-10%	-18%	-6%	-17%	-17%	-10%	-6%
<b>5. Як Ви оцінюєте стійкість фінансового сектору України до значних негативних подій?</b>	-26%	-8%	-20%	-6%	-9%	-11%	-4%	1%
<b>6. Оцініть, будь ласка, рівень ризику, що існує у фінансовому секторі України через дію наведених факторів</b>								
6.1. Політична та соціальна ситуація в Україні	-46%	-37%	-57%	-29%	-35%	-44%	-21%	-24%
6.2. Війна з Росією (військові дії на сході України)	-15%	-17%	-18%	-12%	0%	-8%	-24%	-31%
6.3. Корупція, діяльність правоохоронних органів та судової системи	-54%	-52%	-57%	-58%	-57%	-65%	-51%	-46%
6.4. Якість законодавства та податкової системи	-20%	-29%	-14%	-23%	-15%	-17%	-21%	-9%
6.5. Стан захисту прав кредиторів та інвесторів	-33%	-42%	-36%	-31%	-22%	-26%	-25%	-32%
6.6. Рівень економічної активності	7%	-8%	7%	4%	-30%	-12%	-7%	8%
6.7. Поточна та очікувана інфляція	-4%	-4%	16%	31%	17%	17%	-3%	-15%
6.8. Державна економічна політика (монетарна, фіскальна тощо)	2%	-6%	0%	2%	-6%	-5%	3%	8%
6.9. Динаміка та волатильність обмінного курсу	-20%	-20%	-9%	6%	-6%	-2%	4%	6%
6.10. Динаміка припливу іноземного капіталу (у т. ч. прямих інвестицій) в Україну	4%	2%	-10%	2%	-19%	-12%	-13%	5%
6.11. Динаміка світових цін на сировинні товари	-15%	-27%	-24%	-13%	-30%	-6%	-6%	-24%
6.12. Стан співпраці з міжнародними фінансовими організаціями	-35%	-44%	-54%	-21%	-22%	-41%	-29%	-5%
6.13. Можливість банкрутства та/чи суттєвих фінансових труднощів фінансових установ	11%	25%	18%	20%	13%	8%	6%	14%
6.14. Конкуренція на ринку фінансових послуг	13%	-10%	5%	-4%	2%	-3%	3%	-5%
6.15. Доступ до фондування	9%	-21%	-18%	10%	6%	21%	19%	14%
6.16. Якість людського капіталу у фінансовому секторі	-4%	-10%	-13%	-2%	-4%	9%	-1%	-10%
6.17. Вартість активів та якість застави	-13%	0%	-7%	-12%	-9%	-9%	0%	0%
6.18. Рівень і динаміка цін на нерухомість	17%	17%	18%	15%	4%	12%	8%	6%
6.19. Шахрайство та кібернетичні загрози	-37%	-37%	-25%	-35%	-33%	-27%	-31%	-35%
6.20. Кліматичні зміни	x	x	x	x	x	x	x	13%
6.21. Карантинні протиепідемічні заходи	x	x	x	x	x	x	x	-15%
<b>7. Як змінилася схильність до ризику Вашої установи за останні 6 місяців?</b>	-4%	-4%	7%	6%	-13%	-5%	-1%	6%

## Інформація про опитування

У травні 2018 року Національний банк України запровадив опитування про системні ризики фінансового сектору. Двічі на рік топменеджери найбільших банків та небанківських фінансових установ України відповідають на запитання про ризики, що загрожують фінансовому сектору. Центральні банки застосовують такі опитування, щоб відстежувати сприйняття учасниками ринку подібних ризиків і вчасно реагувати на них.

У цьому звіті представлені оцінки респондентами стану фінансового сектору за минулі шість місяців та очікувань на наступні шість місяців. Опитування проводилося з 10 до 24 листопада 2021 року. Участь у ньому взяли керівники 22 банків, 12 страхових та 3 інвестиційних компаній. До вибірки не потрапили фінансові установи, до яких запроваджено політичні санкції. Підсумкові результати не зважувалися на розмір банку/компанії чи їхньої частки на ринку – усі відповіді рівноцінні.

Результати ґрунтуються на відповідях респондентів і можуть не збігатися з оцінкою Національного банку України.

Наступний звіт буде опубліковано в травні 2022 року.